

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobce: **P. M.**, zastoupený Mgr. Robertem Cholenským, Ph.D., advokátem se sídlem Bolzanova 461/5, 618 00 Brno, proti žalovanému: **Městský úřad Duchcov**, se sídlem náměstí Republiky 20/5, 419 01 Duchcov, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 31. 7. 2013, č. j. 4310/2013/VI, o návrhu na vyloučení soudců Krajského soudu v Ústí nad Labem z rozhodování věci vedené u tohoto soudu pod sp. zn. 40 A 3/2013,

t a k t o :

Soudci Krajského soudu v Ústí nad Labem JUDr. Markéta Lehká, Ph.D., JUDr. Petr Černý, Ph.D. a Mgr. Václav Trajer **nejsou vyloučeni** z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. 40 A 3/2010.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobou podanou dne 6. 8. 2013 u Krajského soudu v Ústí nad Labem proti v záhlaví označenému rozhodnutí Městského úřadu Duchcov se žalobce domáhá zrušení rozhodnutí, jímž městský úřad částečně zakázal – na náměstí Republiky – podle § 10 odst. 2 písm. b) zákona č. 84/1990 Sb., o právu shromáždovacím, ve znění pozdějších předpisů, shromáždění oznámené 29. 7. 2013 žalobcem, které se mělo konat dne 17. 8. 2013 v čase od 15 do 20 hodin v Duchcově na prostranství u křižovatky ulic Husova a Skladištní a dále mělo být vedeno ulicí Husovou na náměstí Republiky, kde se mělo konat shromáždění s projevy řečníků. V podané žalobě namítl žalobce podjatost všech soudců Krajského soudu v Ústí nad Labem z důvodu, že by rozhodovali o právu žalobce konat shromáždění, jehož účelem je mj. protest proti neoprávněnému omezování svobody shromáždění ze strany Krajského soudu v Ústí nad Labem. Pro účely delegace navrhl žalobce přikázání věci Krajskému soudu v Hradci Králové.

[2] Soudci specializovaného senátu správního soudnictví Krajského soudu v Ústí nad Labem JUDr. Markéta Lehká, Ph.D., JUDr. Petr Černý, Ph.D. a Mgr. Václav Trajer se ve vyjádření ze dne 6. 8. 2013 ztotožnili s námitkou podjatosti vznesenou žalobcem. Dodali, že vzhledem k účelu shromáždění, jímž je protest proti jejich rozhodování ve věcech shromáždovacího práva, by mohlo být pochybováno o jejich nepodjatosti. Domnívají se, že je tak dán zřejmý poměr soudců k věci podle § 8 odst. 1 s. ř. s.

[3] Žalovaný ve vyjádření k námitce podjatosti uvedl, že nepovažuje námitku podjatosti za opodstatněnou. Důvodem podjatosti podle něj nemůže být skutečnost, že soud (nebo správní orgán) rozhodoval ve věci téhož účastníka nebo že rozhodl způsobem, s kterým účastník nesouhlasí. Podjatost také nelze založit tím, že účastník určitým způsobem projeví protest vůči správnímu orgánu nebo soudu, neboť ti musí jako profesionálové jednat nestranně a objektivně. Akceptování argumentace žalobce by znamenalo, že si účastník může vybírat vhodný správní

orgán či soud tím, že ohlásí úmysl protestovat proti němu a tuto skutečnost označí za důvod podjatosti. Takto by pak bylo možno vyloučit libovolný soud a tím obstrukčně dosáhnout toho, že nebude moci ve věcech účastníka rozhodnout. Skutečnost, že účastník nepovažuje předchozí rozhodování v obdobných věcech za správné nebo zákonné, nezakládá podjatost. Pro případ, že by Nejvyšší správní soud shledal námitku podjatosti důvodnou, navrhl žalovaný příkázání věci Krajskému soudu v Praze.

[4] Následně byla věc předložena Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí o námitce podjatosti podle § 8 odst. 5 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“).

[5] Nejvyšší správní soud posoudil rozsah námítky podjatosti a dospěl k závěru, že se netýká Krajského soudu v Ústí nad Labem, ale podle smyslu se vztahuje pouze na soudce specializovaného senátu správního soudnictví 40 A (JUDr. Markéta Lehká, Ph.D., JUDr. Petr Černý, Ph.D. a Mgr. Václav Trajer), jemuž byla předmětná věc přidělena k rozhodnutí uvedeného soudu (obdobně viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 12. 2008, č. j. Nao 108/2008 - 34, dostupné na www.nssoud.cz).

[6] Podle § 8 odst. 1 s. ř. s. jsou soudci vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.

[7] Integrovaná součástí práva na spravedlivý proces tak, jak je vymezeno v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a v čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, je garance toho, aby ve věci rozhodoval nezávislý a nestranný soudce. Nestrannost a nezájatost soudce je jedním z hlavních předpokladů spravedlivého rozhodování a jednou z hlavních premis důvěry občanů a jiných subjektů práva v právo a právní stát (čl. 1 odst. 1 Ústavy).

[8] Rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v § 8 s. ř. s. představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (článek 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tak, jak zákon tuto příslušnost stanovil, je zásadně dána, a postup, kterým je věc odnímána soudu příslušnému a přikázána soudu, resp. soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný. Vzhledem k tomu lze vyloučit soudce z projednávání a rozhodnutí přidělené věci jen výjimečně a ze skutečně závažných důvodů, které mu reálně brání rozhodnout v souladu se zákonem nezaujatě a spravedlivě (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 4. 2003, č. j. Nao 19/2003 - 16; všechna citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu dostupná na www.nssoud.cz).

[9] V projednávané věci jde o posouzení nestrannosti soudců, jež by měli rozhodovat ve věci zákazu shromáždění. Předmětné shromáždění přitom mělo směřovat mj. proti neoprávněnému omezování svobody shromáždění ze strany Krajského soudu v Ústí nad Labem.

[10] Nestrannost soudce se zkoumá jednak ze subjektivního a jednak z objektivního hlediska. Subjektivní kritérium vypovídá o osobním přesvědčení soudce v daném případě, objektivní naproti tomu svědčí o tom, že soudce skýtá dostatečné záruky vylučující jakékoliv legitimní pochybnosti v tomto ohledu. V dané věci bylo subjektivní stanovisko žalobce skutečně podnětem k tomu, aby se Nejvyšší správní soud podjatostí soudců specializovaných senátů Krajského soudu v Ústí nad Labem skutečně zabýval. Subjektivní stanovisko jmenovaných soudců k námitce

pokračování

podjatosti svědčí o tom, že se za podjaté považovali. Domnívali se totiž, že vzhledem k tomu, že je shromáždění namířeno mimo jiné i proti jejich rozhodovací činnosti, je dán poměr soudců k věci.

[11] Podle Ústavního soudu je subjektivní hledisko účastníků řízení, případně soudců samotných, podnětem pro rozhodování o eventuální podjatosti, avšak rozhodování o této otázce se musí dít výlučně na základě hlediska objektivního. To znamená, že není přípustné vycházet pouze z pochybností o poměru soudců k projednávané věci nebo k osobám, jichž se úkon přímo dotýká, nýbrž i z hmotněprávního rozboru skutečností, které k těmto pochybnostem vedly. V projednávané věci tak nemůže být relevantní pouze subjektivní pocit žalobce nebo samotných soudců, zda se cítí nebo necítí být podjatými, ale důležitá je objektivní úvaha, zda - s ohledem na okolnosti projednávaného případu - lze mít za to, že by soudci podjatí býti mohli [srov. nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 167/94 ze dne 27. 11. 1996 (N 127/6 SbNU 429), <http://nalus.usoud.cz>].

[12] Nejvyšší správní soud námitku podjatosti vznesenou žalobcem neshledal důvodnou a odmítl názor soudců Krajského soudu v Ústí nad Labem, že je dán jejich poměr k věci.

[13] Za poměr k věci se považuje přímý zájem soudce na projednávané věci, zejména zájem na jejím výsledku. Vyloučen by byl také soudce, který by získal o věci poznatky jiným způsobem než dokazováním při jednání. Pochybnosti o nepodjatosti soudce pro jeho poměr k účastníkům či jejich zástupcům - kromě vztahů příbuzenských a obdobných vztahů - mohou vzniknout i tehdy, je-li soudcův vztah k účastníkům, případně zástupcům, přátelský či naopak zjevně nepřátelský.

[14] Z hlediska objektivního má při posuzování námitky podjatosti v této věci klíčový význam ustanovení § 8 odst. 1 s. ř. s., věta třetí, podle níž *důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech*. Okolnosti, spočívající v předchozí rozhodovací činnosti, tak nemohou být důvodem pro vyloučení soudce a nezakládají bez dalšího jeho poměr k věci.

[15] K vyloučení soudce z projednání a rozhodnutí věci může v zásadě dojít teprve tehdy, když je evidentní, že jeho vztah k dané věci, účastníkům nebo jejich zástupcům, dosahuje takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti nebude moci nebo schopen nezávisle a nestranně rozhodovat. Rozhodováním ve vlastní věci soudce je nutné rozumět rozhodování ve věci, v níž by sám soudce vystupoval v řízení jako žalobce či žalovaný, jako osoba na řízení zúčastněná, v postavení poškozeného v trestním řízení, jako svědek nebo v obdobném procesním postavení, z něhož by vyplývalo, že on sám má nebo může mít na rozhodnutí věci zájem. Z předloženého spisového materiálu však Nejvyšší správní soud tyto skutečnosti nezjistil.

[16] Je-li předmětem svolávaného shromáždění mj. protest proti předchozí rozhodovací činnosti Krajského soudu v Ústí nad Labem z důvodu tvrzeného nezákonného omezování shromažďovacího práva žalobce, nejedná se o věc „vlastní“ žádného ze jmenovaných soudců Krajského soudu v Ústí nad Labem v intencích výše uvedeného. Žádný ze soudců, kteří mají v projednávané věci rozhodovat, nebyl v předchozích věcech žalobce v pozici účastníka řízení (či v obdobném postavení spjatém s projednávanou věcí), ale toliko v pozici soudce - tedy v postavení subjektu nezávisle rozhodujícího o předmětné věci. Pouze skutečnost, že jmenovaní soudci dříve v minulých věcech žalobce týkajících se shromažďovacího práva rozhodovali a žalobce se se způsobem rozhodování těchto věcí Krajským soudem v Ústí nad Labem neztotožnil, neznamená, že by se každá nová věc vyvolaná týmž žalobcem týkající se shromažďovacího práva rázem stala „osobní záležitostí“ soudců předmětného krajského soudu - jejich vlastní věcí, na jejímž rozhodnutí by mohli mít osobní zájem.

[17] Nejvyšší správní soud přitakává žalovanému, že soudci jako reprezentanti veřejné moci mohou být (a často také jsou) terčem kritiky, ať již ve sdělovacích prostředcích nebo ve veřejných vystoupeních účastníků soudního řízení. Není rozhodné, zda je uvedená kritika oprávněná či nikoliv; u soudců je totiž třeba předpokládat a požadovat vyšší stupeň tolerance a nadhledu, než tomu je u jednotlivých občanů. Je nezbytné přihlídnout i k tomu, že princip nezávislého, nestranného a spravedlivého rozhodování je vůbec zásadním principem fungování soudní moci a je zákonnou, resp. ústavní, jakož i morální povinností soudců tento princip dodržovat [viz náleží Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 105/01 ze dne 3. 7. 2001 (N 98/23 SbNU 11)]. Lze tak předpokládat, že pokud si žalobce právní názor vyjádřený soudci Krajského soudu v Ústí nad Labem v předchozích věcech neosvojil, nezotožnil se s ním a veřejně proti němu vystupuje (nebo proti němu hodlá vystupovat), neovlivní tato skutečnost nestrannost rozhodování uvedených soudců v jiné věci žalobce. Soudci musí být schopni přijímat obecně vyšší míru kritiky a nemohou se nechat ve své rozhodovací činnosti ovlivnit případnými negativními výpady účastníků řízení. U osobnosti soudce je totiž třeba vždy *„vycházet primárně z toho, že se jedná o profesionála, který dokáže oddělit svoje soukromé zájmy od rozhodovací činnosti, na které se podílí, a u něhož je vždy na prvním místě respektování profesní a osobní cti“* (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 6. 2010, sp. zn. Nao 46/2010 [2102/2010 Sb. NSS]).

[18] Dřívější rozhodování soudců, které se autoritativně vyslovilo k právům a povinnostem žalobce, proto nezpůsobuje jejich podjatost v nyní projednávané věci, jakkoli mohlo být pro žalobce nepříznivé. Právě v rozhodovací činnosti soudce se projevuje jeho nezávislost. Nesouhlas žalobce s právními závěry, které soudci Krajského soudu v Ústí nad Labem dříve vyslovili, je při hodnocení otázek podjatosti nevýznamný. Zpochybňovat rozhodnutí soudu jistě lze; k tomu však slouží opravné prostředky (jsou-li přípustné), eventuálně ústavní stížnost, nikoli námitka podjatosti (shodně viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 7. 2009, č. j. Nao 48/2009 - 162).

[19] V projednávané věci Nejvyšší správní soud rovněž nezjistil, že by některý ze soudců mohl mít přímý zájem na projednávané věci, zejména zájem na jejím výsledku, že by získal o věci poznatky jiným způsobem než dokazováním při jednání či že měl některý ze jmenovaných soudců příbuzenský či přátelský poměr k účastníkům či jejich zástupcům, nebo naopak poměr zjevně nepřátelský. Ani účastníci řízení z těchto důvodů podjatost soudců krajského soudu nedovozují. Nelze rovněž konstatovat, že by soudci senátu 40 A Krajského soudu v Ústí nad Labem jakýmkoliv způsobem žalobce znevýhodňovali z důvodu, že proti způsobu jejich rozhodování v jiných řízeních hodlá veřejně vystoupit a protestovat. Žádný ze zmíněných soudců se rovněž nepodílel na projednávání nebo rozhodování věci u žalovaného správního orgánu.

[20] Vzhledem k tomu, že uvedené skutečnosti nemohou být ve smyslu ustanovení § 8 odst. 1 s. ř. s. důvodem pro vyloučení soudce, a jiné skutečnosti žalobce netvrdí, rozhodl Nejvyšší správní soud, že soudci Krajského soudu v Ústí nad Labem JUDr. Markéta Lehká, Ph.D., JUDr. Petr Černý, Ph.D. a Mgr. Václav Trajer nejsou vyloučeni z projednávání a rozhodování této věci.

P o u č e n í: Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 7. srpna 2013

JUDr. Marie Žiškova
předsedkyně senátu